

Tymczasowości dziękujemy?

Nazwa nie zachęca – Program Wsparcia i Rozwoju Edukacji Kulturalnej w Łodzi. Jeśli pamiętać, że mowa o programie obejmującym działania, które mają m.in. wzmacniać kompetencje do samodzielnego, nieszablonowego myślenia, to trudno wymyślić coś bardziej sformalizowanego i biurokratycznego. I mniej chwytającego uwagę. Zwłaszcza tego, który jest postrzegany jako główny adresat owej edukacji – przyszłego, nowego odbiorcy. Stołeczny, pierwszy tego typu program, czyli Warszawski Program Edukacji Kulturalnej, przynajmniej da się jako skrótowiec przeczytać i odmienić (WPEK, WPEK-u, WPEK-iem...). Ale PWiREK („pewirek”?) i tak jest rewolucyjny.

Drugi w Polsce program edukacji kulturalnej sprawia, że możliwa staje się rozmowa o zmianie niektórych dotychczasowych priorytetów w organizowaniu kultury. Inicjuje się połączenie dwóch sztucznie oddzielonych sfer. Współpraca między placówkami edukacyjnymi i kulturalnym pozostawała dotąd w cieniu Wielkich Strategii dla Miasta Łodzi, realizowana oddolnie w niektórych instytucjach – np. w Teatrze Pinokio za dyrekcji Konrada Dworakowskiego. Wreszcie też możliwa staje się zmiana perspektywy na taką, którą można by nazwać ludzką – program zakłada przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego pracowników kultury, wskazuje na wagę rozwoju zawodowego, dobrostan kadr kultury. Pod odsianiu urzędniczej nowomowy pozostają rzeczy istotne.

Sama diagnoza stanu zastanego jest jak lista bolączek do zlikwidowania „na już”: powielanie schematycznych propozycji edukacyjnych, niedobór inicjatyw pobudzających kreatywność, brak analiz identyfikujących specyfikę społeczności, w których funkcjonują instytucje kultury, nieusystematyzowanie działań edukacyjnych prowadzonych przez instytucje, organizacje pozarządowe i placówki oświatowe (w tych ostatnich często brak programów edukacji kulturalnej). Poza tym deficyt zajęć edukacyjnych i animacyjnych dla osób dorosłych, brak aktywności w kulturze dużego odsetka mieszkańców Łodzi wykluczonych społecznie, brak przygotowania instytucji kultury do pracy z takimi osobami, niewystarczająca diagnoza potrzeb odbiorców. Brak ciała koordynującego działania edukacyjne i określającego priorytety, brak szkoleń dla edukatorów, niedostosowanie sposobu realizacji edukacji kulturalnej do zmian w technologiach komunikacyjnych i związanych z nimi zmian społecznych. Zbyt mało animatorów do realizacji projektów edukacyjnych w instytucjach kultury i zbyt mało pieniędzy na edukację kulturalną – brak spójnej polityki ich dystrybucji i systemu monitorowania, niewystarczająca infrastruktura i jakość oferty adresowanej przez organizacje pozarządowe i podmioty komercyjne do placówek oświatowych.

Gdyby zatrzymać się tylko na tym, po odsianiu urzędniczej nowomowy, obok Programu i tak trudno przejść obojętnie. Osoby, które go pisały, zatwierdzały i te, które będą odpowiadać za jego realizację, wzięły na siebie kolosalną odpowiedzialność. Co więcej, Program cechuje komplementarność – myślenie kategoriami zarówno miasta, jak i województwa, uczestników, jak i twórców, odbiorców i organizatorów, od strony zaplecza edukacyjnego i finansowego, od sfery tworzenia narzędzi do diagnozowania kultury po ocenę ewaluacji działań w ramach Programu. Do tego stawianie na lokalny wymiar kultury i lokalne kadry, podmiotowość uczestników i ich twórczy wkład w realizację Programu, oddanie pola nie tylko (jak dotąd) dzieciom i seniorom, ale też dostrzeżenie młodzieży i dorosłych jako równoprawnych odbiorców. W przypadku tego ostatniego założenia ze schematycznie budowanych ofert miejskich instytucji wypisywało się bodaj tylko Narodowe Centrum Kultury Filmowej – programem „Alfabetyzm filmowy” i projektem „Historie przeszłości. Reinterpretacje polskiego kina”.

Brzmi niezłe. A jak to ma wyglądać w praktyce? Jaki jest harmonogram? Co udało się zrobić, a co zaplanowano na 2020 rok? – Harmonogram rozpisano na lata 2019-2021. Ale prace zmierzające do

przyjęcia Programu rozpoczęły się już w 2017 roku - mówi Jolanta Sławińska-Ryszka z Wydziału Kultury UMŁ, teatrolog, menedżerka kultury, pedagog, przewodnicząca Rady Programu. Jeszcze w 2017 powołano zespół ekspertów z kultury i dziedzin pokrewnych (socjologia sztuki, pedagogika twórczości i pedagogika społeczna) do przeprowadzenia analizy potencjału kulturowego i kulturotwórczego Łodzi w kontekście projektowanego Programu, określenia głównych celów. Założenia programowe i sam dokument konsultowano z przedstawicielami łódzkiego środowiska kultury, oświaty, organizacji pozarządowych i Komisją Kultury Rady Miejskiej. Program uchwalono 27 marca - w Międzynarodowy Dzień Teatru. W maju 2019 prezydent Łodzi powołała Radę Programu, złożoną z 13 osób, przedstawiciele kultury, oświaty, artystów, pedagogów, badaczy. W 2019 zaczął się proces sieciowania i budowania relacji między realizatorami programu. Odbyły się też dwie wizyty studyjne - w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie i Muzeum Dolnośląskim w Kazimierzu Dolnym oraz wizyta w warszawskim Domu Kultury Kadr podczas ogólnopolskiej konferencji „Miejsca Otwarte. Przestrzeń spotkań sąsiedzkich”. Socjolog prof. Marek Krajewski na zlecenie UMŁ przeprowadził pierwszy etap badania diagnozującego potencjały i ograniczenia dla wdrażania Programu. - W 2019 zawiązała się też grupa robocza miast z tzw. PEK, czyli programów edukacji kulturalnej: Warszawy, Łodzi, Krakowa, Poznania, Bytomia, Gdańska, Białegostoku. Tworzymy sieć współpracy, wymiany wiedzy, doświadczeń i wsparcia w realizacji i planowaniu - mówi Sławińska-Ryszka.

W ubiegłym roku zrealizowano ponad 20 projektów edukacyjnych dofinansowanych przez Wydział Kultury w oparciu o założenia Programu. Rok 2020 to kontynuacja projektu badawczego diagnozującego potencjały i ograniczenia dla wdrażania Programu. Część ustaleń z drugiego etapu badań prof. Krajewskiego znalazła odzwierciedlenie w dokumencie strategicznym. Drugie spotkanie grupy PEK odbędzie się 7 lutego w krakowskim magistracie. Temat: realizacja diagnoz. Także w lutym będzie pierwsze spotkanie członków Rady z przedstawicielami łódzkich placówek oświatowych, które już zarekomendowały liderów edukacji kulturalnej. W ciągu roku wyłaniani będą kolejni i odbędą się następne dyskusje dotyczące funkcjonowania liderów w placówkach oświatowych. Planowane jest forum poświęcone pracy pedagogów i ich roli w Programie. Wyzwaniem jest zmiana modelu współpracy między placówkami oświatowymi a instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi - odejście od świadczenia „usług” dla szkół na rzecz partnerskich realizacji z nauczycielami w kwestii działań edukacyjnych. Priorytet to rozwijanie kompetencji społeczności lokalnych i ich aktywizowanie - przez szkolenia i warsztaty. W planach jest nawiązanie współpracy z Fundacją Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej i z wybitnymi animatorami kultury i sztuki z Polski. Trwa nabór projektów stypendialnych, konkurs ofert dla organizacji pozarządowych m.in. na zadania edukacyjne i animatorskie na rzecz dzieci i młodzieży, na działania aktywizujące społeczności lokalne, budujące poczucie lokalnej tożsamości i solidarności, uczące współistnienia np. z mniejszością ukraińską. Rok 2020 to także tworzenie bazy informacyjnej ułatwiającej kontakt z osobami zaangażowanymi w działania związane z Programem. Podstawowym narzędziem komunikacji jest strona lodz.pl/edu_kul. Odbiorcami Programu są mieszkańcy Łodzi, szczególnie rodziny z dziećmi (w tym wielopokoleniowe), osoby z obszaru rewitalizacji, osoby niepełnosprawne, z grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, z obszarów z ograniczonym dostępem do działań kulturalnych. W tym roku nacisk położony będzie na pracę z udziałem rodziców i opiekunów prawnych - wyposażenie ich w narzędzia kształtowania indywidualnego procesu edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz współkształtowania oferty tej edukacji. Jak rozumieć edukację kulturalną i jak ją wdrażać w program instytucji - o tym na kolejnych stronach.

red.

- -

Artykuł pochodzi z "Kalejdoskopu" 02/20. Do kupienia w Łódzkim Domu Kultury, punktach Ruchu

S.A., Kolportera, Garmond-Press w salonach empik i łódzkiej Księgarni Ossolineum (Piotrkowska 181). A także w prenumeracie (w opcji darmowa dostawa do wybranego kiosku Ruchu): [TUTAJ](#)

Możecie też słuchać naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich, z Łodzią i regionem związanych na platformie "Kalejdoskop NaGłos": [TUTAJ](#)